

INSTRUKCE KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY O MODLITBÁCH ZA ZÍSKÁNÍ UZDRAVENÍ OD BOHA *ARDENS FELICITATIS* Z 14. ZÁŘÍ 2000

ÚVOD

Touha po štěstí hluboce zakořeněná v lidském srdci je vždy provázena přáním získat vysvobození z nemoci a pochopit její smysl, pokud s ní získáme zkušenost. Je to lidský fenomén, který se různým způsobem dotýká každého člověka, a proto nachází v církvi zvláštní odezvu. Ta totiž chápe nemoc jako prostředek vedoucí ke spojení s Kristem i k duchovnímu očišťování a jako příležitost k uskutečňování lásky pro ty, kteří se nacházejí u nemocného. Avšak nejen to. Nemoc jako každé lidské utrpení vytváří mimořádně vhodnou chvíli k modlitbě, při níž jednak prosíme o milost, abychom ji dokázali přijmout s vírou jako vůli Boží, jednak si vyprošujeme uzdravení.

Modlitba, jíž snažně prosíme, abychom znovu získali zdraví, je tedy zkušeností přítomnou v církvi v každé době a samozřejmě i v naší době. Co však v mnoha ohledech tvoří nový fenomén, je rostoucí počet modlitebních shromáždění, často spojených se slavením liturgie, jejichž cílem je získat od Boha uzdravení. V různých, nikoli ojedinělých případech, se prohlašuje, že došlo k uzdravením, a vzbuzuje se očekávání téhož jevu i na jiných podobných setkáních. V této souvislosti se mnohdy připomíná domnělý dar uzdravování.

Taková modlitební shromáždění s cílem dosáhnout uzdravení působí navíc problém v rozlišování z liturgického hlediska, zejména ze strany církevní autority, jíž přísluší, aby chránila a určovala vhodné normy pro správný průběh liturgických slavení.

Proto se ukázalo jako vhodné uveřejnit instrukci podle kán. 34 Kodexu kanonického práva, která by sloužila především jako pomůcka místním ordinářům, aby v této oblasti lépe vedli věřící, podporovali to, co je správné, a opravovali to, čeho je potřeba se vyvarovat. Bylo však třeba, aby disciplinární vymezení měla základ v doktrinárním rámci, který by zaručil jejich správné nasměrování a vysvětlil odůvodnění norem. Proto disciplinární částí předchází část doktrinární týkající se milostí uzdravení a modliteb za jejich dosažení.

I. DOKTRINÁLNÍ ASPEKTY

1. *Nemoc a uzdravení – jejich smysl a hodnota v ekonomii spásy*

„Člověk je povolán k radosti, ale denně zakouší v mnoha podobách utrpení a bolest.“¹ Proto Pán ve svých příslibech spásy ohlašuje radost srdce spojenou s osvobozením od utrpení (srov. Iz 30, 29; 35, 10; Bar 4, 29). On je totiž ten, „kdo vysvobozuje z každého zla“ (Mdr 16, 8). Mezi utrpeními jsou taková, která doprovázejí nemoc, skutečností trvale přítomnou v lidských dějinách a rovněž se stávají předmětem hluboké lidské touhy po zbavení od každého zla.

---

¹ JAN PAVEL II. Posynodní apoštolský list o povolání a poslání laiků v církvi a ve světě *Christifideles laici* (30. prosince 1988), č. 53. Praha: Zvon, 1990, s. 97.

Ve Starém zákoně „Izrael zakouší, že nemoc je jakýmsi tajemným způsobem spojena s hříchem a zlem.“² Mezi tresty, jimiž Bůh hrozí za nevěrnost lidu, mají nemoci široký prostor (srov. Dt 28, 21–22.27–29.35). Nemocný, který snažně prosí Boha o uzdravení, vyznává, že je spravedlivě trestán za své hříchy (srov. Žl 37; 40; 106, 17–21).

Nemoc však doléhá i na spravedlivé a člověk se ptá po důvodu. V knize Job se tato otázka objevuje na mnoha stranách. „Ačkoli je pravda, že utrpení má smysl jako trest, je-li vázáno na vinu, pak není pravdou, že jakékoli utrpení je následek viny a má charakter trestu. Spravedlivý Job ve Starém zákoně je toho zvláštním důkazem. [...] Jestliže tedy Pán souhlasí s Jobovou zkouškou, učiní to proto, aby ukázal jeho spravedlnost. Utrpení má povahu zkoušky.“³

I když nemoc může mít pozitivní stránku jakožto projev věrnosti spravedlivého a prostředek k odškodnění hříchem porušené spravedlnosti a také jako upozornění hříšníka, aby nastoupil cestu obrácení, přesto zůstává zlem. Proto prorok ohlašuje budoucí časy, kdy už nebudou choroby ani postižení a běh lidského života nebude přetnut smrtelnou chorobou (srov. Iz 35, 5–6; 65, 19–20).

Teprve Nový zákon nachází úplnou odpověď na otázku, proč nemoc postihuje i spravedlivé. V Ježíšově veřejné činnosti nejsou jeho kontakty s nemocnými jen ojedinělé, nýbrž neustálé. Mnohé z nich uzdravuje zázračným způsobem a zázračná uzdravení jsou tedy pro jeho činnost charakteristická: „Ježíš pak obcházel všechna města i vesnice, učil v jejich synagogách, hlásal radostnou zvěst o (Božím) království a uzdravoval každou nemoc a každou chorobu“ (Mt 9, 35; srov. 4, 23). Uzdravení jsou znamením jeho mesiánského poslání (srov. Lk 7, 20–23). Představují vítězství Božího království nad zlem každého druhu a stávají se symbolem uzdravení celého člověka, jeho těla i duše. Slouží jako doklad toho, že Ježíš má moc odpouštět hříchy (srov. Mk 2, 1–12), a jsou znamením dobra přinášejícího spásu, jako je uzdravení ochrnutého u rybníka Bethzathy (srov. Jan 5, 2–9.19–21) a slepého od narození (srov. Jan 9).

Také první evangelizace byla podle zpráv Nového zákona doprovázena mnoha zázračnými uzdraveními, která potvrzovala moc hlásání evangelia. Takový byl příslib Ježíše Zmrtvýchvstalého a svědky jeho uskutečňování ve svém nitru byly první křesťanské komunity: „Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: [...] na nemocné budou vkládat ruce, a uzdraví se“ (Mk 16, 17–18). Filipovo kázání v Samařsku bylo doprovázeno zázračnými uzdraveními: „Tak přišel Filip do hlavního samařského města a hlásal tam Krista. Všichni lidé dávali pozor na to, co Filip mluví, protože slyšeli a viděli, že dělá zázraky. Z mnoha (posedlých) totiž vycházeli nečistí duchové s velkým křikem. Také bylo uzdraveno mnoho ochrnutých a chromých“ (Sk 8, 5–7). Svatý Pavel představuje své hlásání evangelia jako takové, které je charakterizováno znameními a zázraky uskutečňovanými mocí Ducha: „Neodvážím se mluvit o ničem jiném než o tom, co Kristus skrze mne vykonal, aby byli pohané přivedeni k ochotnému přijetí víry, slovem i skutkem, silou znamení a zázraků, konaných mocí Božího Ducha“ (Řím 15, 18–19; srov. 1 Sol 1, 5; 1 Kor 2, 4–5).

---

² KKC, 1502.

³ JAN PAVEL II. *Salvifici doloris*, č. 11, s. 17–18.

Lze předpokládat, že tato znamení a Boží mocí projevované zázraky, které doprovázely kázání, byly z velké části tvořeny podivuhodnými uzdraveními. Tyto zázraky se nevázaly výlučně na osobu Apoštola, ale projevovaly se i skrze věřící: „Tedy ten, který vám uděluje Ducha a dělá mezi vámi zázraky, činí to za skutky Zákona, anebo za víru, jak vám byla hlášána?“ (Gal 3, 5).

Mesiánské vítězství nad nemocí, jakož i nad lidským utrpením, nenastává jen skrze jeho odstranění zázračnými uzdraveními, ale i skrze dobrovolné a nevinné utrpení Krista při jeho umučení, čímž dal každému člověku možnost, aby se k němu připojil. „Sám Kristus, i když byl bez hříchu, naplnil, co je psáno u proroka Izaiáše: snášel ve svém utrpení mnohé útrapy a měl účast na všech lidských bolestech (srov. Iz 53, 4–5).⁴ Ale je tu ještě něco více: „Kristovým křížem se nejen uskutečnilo vykoupení, ale *bylo vykoupeno* i samo lidské utrpení. [...] Kristus uskutečnil vykoupení svým utrpením, a tím zároveň pozvedl i *lidskou bolest do roviny vykoupení*. Proto každý člověk může svým utrpením mít účast na Kristově výkupném utrpení.“⁵

Církev přijímá nemocné nejen jako objekt své láskyplné péče, ale uznává i jejich povolání aby „žili své lidské a křesťanské povolání a účastnili se *novým, ještě cennějším způsobem* na růstu království Božího. Jejich programem se musí stát slova apoštola Pavla, která osvětlují hluboký smysl jejich situace: ‚To, co zbývá do míry utrpení Kristových, doplňuji svým utrpením za jeho tělo, to jest církev‘ (Kol 1, 24). Tento objev naplňuje apoštola radostí: ‚Raduji se, že nyní trpím za vás‘ (Kol 1, 24).“⁶ Jde o velikonoční radost, plod Ducha Svatého. A jako svatý Pavel, tak „podobně se mohou mnozí nemocní stát nositeli radosti Ducha Svatého ‚uprostřed mnohé tísně‘ (1 Sol 1, 6) a svědky Kristova zmrtvýchvstání.“⁷

2. Touha po uzdravení a modlitba za jeho získání

Za předpokladu, že nemocný přijal vůli Boží, je jeho touha získat uzdravení dobrá a hluboce lidská, zvláště když se vyjadřuje důvěryplnou modlitbou k Bohu. K ní vyzývá Sírachovec: „Synu, svou nemoc nepodceňuj, ale pros Hospodina, a on tě uzdraví“ (Sir 38, 9). I různé žalmy vyjadřují naléhavou prosbu za uzdravení (srov. Žl 6; 37; 40; 87).

Během Ježíšovy veřejné činnosti se na něj obracelí mnozí nemocní, buď přímo, nebo prostřednictvím svých přátel, a prosí za navrácení zdraví. Pán tyto žádosti přijímá a evangelia neobsahují ani zmínku o nějaké výtce za takové prosby. Jediný Pánův stesk se týká případného nedostatku víry: „Můžeš-li?! Všechno je možné tomu, kdo věří!“ (Mk 9, 23; srov. Mk 6, 5–6; Jan 4, 48).

Nejenže je chvályhodná modlitba jednotlivých věřících, kteří prosí za uzdravení své nebo druhých, ale i církev ve své liturgii prosí Pána za zdraví nemocných. Především má jednu svátost, která je „určená zvláštním způsobem k tomu, aby posilovala ty, kteří jsou postiženi nemocí: svátost nemocných“.⁸ „Pomazáním a modlitbou kněží

⁴ *Obřady pomazání nemocných a péče o nemocné*, č. 2, Praha: ČBK, 2002, s. 12.

⁵ JAN PAVEL II. *Salvifici doloris*, č. 19, s. 29.

⁶ JAN PAVEL II. *Christifideles laici*, č. 53, s. 97–98.

⁷ *Tamtéž*, č. 53, s. 98.

⁸ KKC, č. 1511.

(církve) doporučuje nemocné trpícímu a oslavenému Pánu, aby je posílil a zachránil.“⁹ Bezprostředně před svěcením oleje se církev modlí: „Kěž podle tvé vůle užíváme tohoto oleje k mazání nemocných, abys jim dal zdraví těla i duše, abys utišil jejich bolest, v slabosti je posílil, vyléčil jejich nemoc“¹⁰; pak i v prvních dvou formulářích modlitby po pomazání se rovněž prosí za uzdravení nemocného.¹¹ Protože svátost je zárukou a příslibem budoucího království, je také hlásáním zmrtvýchvstání, kdy „nebude už smrt ani zármutek, nářek ani bolest už nebude, protože co dříve bylo, pomínulo“ (Zj 21, 4). Kromě toho *Český misál* obsahuje mši za nemocné, v níž se kromě duchovních milostí prosí i o zdraví nemocných.¹²

V *De benedictionibus* z *Rituale Romanum* existuje *Ordo benedictionis infirmorum*, v němž jsou různé modlitební texty, které vyprošují uzdravení: v druhém formuláři *Preces*,¹³ ve čtvrtém *Orationes benedictionis pro adultis*,¹⁴ ve dvou *Orationes benedictionis pro pueris*,¹⁵ v modlitbě *Ritus brevior*.¹⁶

Utíkat se k modlitbě samozřejmě nevyklučuje, ale naopak podněcuje používání přirozených prostředků užitečných pro zachování a znovunabytí zdraví. Stejně tak vybízí děti církve, aby se staraly o nemocné, přinášely jim tělesnou a duchovní útěchu ve snaze zvítězit nad nemocí. „Podle plánu Boží prozřetelnosti má člověk odhodlaně bojovat s každou nemocí a také se pečlivě starat o dobré zdraví.“¹⁷

3. Dar uzdravování v Novém zákoně

Sílu hlásání evangelia potvrzovala nejen zázračná uzdravení v apoštolských dobách, ale samotný Nový zákon hovoří o tom, že Ježíš skutečně a doopravdy odevzdal apoštolům a dalším prvním evangelizátorům moc uzdravovat nemoci. Podle Matoušova a Lukášova podání při povolání Dvanácti na jejich první misií jim Pán dává „moc nad nečistými duchy, aby je vyháněli a uzdravovali každou nemoc a každou chorobu“ (Mt 10, 1; srov. Lk 9, 1) a dává jim příkaz: „Uzdravujte nemocné, probouzejte k životu mrtvé, očist’ujte malomocné, vyhánějte zlé duchy“ (Mt 10, 8). I při vyslání sedmdesáti dvou učedníků Pánův příkaz zní: „Uzdravujte tamější nemocné“ (Lk 10, 9). Tato moc se však dává v rámci misijního poslání, nikoli pro vyvýšení lidí, nýbrž pro potvrzení jejich poslání.

Skutky apoštolů referují všeobecně o zázracích, které apoštolové vykonali: „Prostřednictvím apoštolů se dělo mnoho divů a znamení“ (Sk 2, 43; srov. 5, 12). Byly to zázraky a znamení, tedy velkolepá díla, která poukazovala na pravdu a sílu jejich poslání. Kromě těchto krátkých všeobecných náznaků hovoří Skutky především o

⁹ *Obřady pomazání nemocných a péče o nemocné*, č. 5, s. 13.

¹⁰ *Tamtéž*, č. 75, s. 41.

¹¹ Srov. *tamtéž*, č. 77, s. 43–44.

¹² *Český misál*. Praha: Sekretariát České liturgické komise, 1983, s. 860–861.

¹³ Srov. *Rituale Romanum*. Ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, Auctoritate Ioannis Paulii II promulgatum, *De Benedictionibus*, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis, MCMLXXXIV, č. 305; srov. také *Benedikcionál. Žehnání nemocným*. Praha: ČBK, liturgická komise, 1994, s. 40–41.

¹⁴ Srov. *tamtéž*, č. 306–309.

¹⁵ Srov. *tamtéž*, č. 315–316.

¹⁶ Srov. *tamtéž*, č. 319.

¹⁷ *Obřady pomazání nemocných a péče o nemocné*, č. 3, s. 12.

zázračných uzdraveních vykonaných jednotlivými evangelizátory: Štěpánem (srov. Sk 6, 8), Filipem (srov. Sk 8, 6–7) a především Petrem (srov. Sk 3, 1–10; 5, 15; 9, 33–34.40–41) a Pavlem (srov. Sk 14, 3.8–10; 15, 12; 19, 11–12; 20, 9–10; 28, 8–9).

Jak závěr Markova evangelia, tak i list Galaťanům – jak jsme viděli výše – rozšiřují perspektivu a neomezují se jen na zázračná uzdravení při činnosti apoštolů a některých evangelizátorů, kteří měli významnou úlohu při první misi. Z tohoto pohledu získávají zvláštní význam odkazy na „dar uzdravovat“ (srov. 1 Kor 12, 9.28.30). Význam *daru* je sám o sobě dost široký; je to „velkorysý dar“ a v tomto případě se jedná o „dary získaných uzdravení“. Tyto milosti v množném čísle jsou připisovány jednotlivci (srov. 1 Kor 12, 9), ale nesmějí se chápat v distributivním smyslu jako uzdravení, která každý z uzdravených získal sám pro sebe. Spíše je to dar udělovaný člověku, aby dosahoval milostí uzdravování pro ostatní. Dává se *v jednom Duchu*, ale nespécifikuje se nic o tom, jak tento člověk uzdravení dosáhne. Nikoli neprávem se lze domnívat, že se tak děje prostřednictvím modlitby, která je možná doprovázena nějakým symbolickým gestem.

V Listu sv. Jakuba existuje zmínka o zásahu církve prostřednictvím kněží ve prospěch záchrany nemocných i ve fyzickém smyslu. Nesmíme si však myslet, že se jedná o zázračná uzdravení. Jsme v jiné oblasti, než je dar uzdravování z 1 Kor 12, 9. „Je někdo z vás nemocný? Ať si zavolá představené církevní obce a ti ať se nad ním modlí a mažou ho olejem ve jménu Páně; modlitba (spojená) s vírou zachrání nemocného, Pán ho pozdvihne, a jestliže se dopustil hříchu, bude mu odpuštěno“ (Jak 5, 14–15). Jedná se o svátostnou činnost; pomazání nemocného olejem a modlitbu nad ním, nikoli jednoduše „za něho“, jako by téměř nebyla ničím jiným než modlitbou prosebnou či žádající. Jedná se spíše o aktivní činnost nad nemocným.¹⁸ Slovesa „zachrání“ a „pozdvihne“ nenaznačují činnost směřující především nebo výlučně k fyzickému uzdravení, ale v určitém smyslu ho zahrnují. První sloveso, i když se při svých jiných výskytech v listu vztahuje na duchovní spásu (srov. 1, 21; 2, 14; 4, 12; 5, 20), je v Novém zákoně rovněž používáno ve smyslu „uzdravit“ (srov. Mt 9, 21; Mk 5, 28.34; 6, 56; 10, 52; Lk 8, 48). Druhé sloveso, ačkoli mnohdy nabývá významu „křísit z mrtvých“ (srov. Mt 10, 8; 11, 5; 14, 2), se také někdy užívá pro označení gesta „zvednutí“ člověka, který ulehl pro nemoc, a jeho zázračného uzdravení (srov. Mt 9, 5; Mk 1, 31; 9, 27; Sk 3, 7).

4. Modlitby za získání uzdravení od Boha v tradici církve

Církevní Otcové považovali za normální, aby věřící prosil Boha nejen za uzdravení duše, ale i těla. Sv. Augustin psal o dobrech života, zdraví a fyzické integrity: „Je třeba prosit, aby nám zůstaly zachovány, pokud je máme, a aby nám byly uštědřeny, pokud je nemáme.“¹⁹ Tentýž církevní otec nám zanechal svědectví o uzdravení přítele, kterého se dosáhlo modlitbami biskupa, kněze a několika jáhnů v jeho domě.²⁰

Obdobnou směrnicí nacházíme ve východních i západních liturgických obřadech. V jedné modlitbě po přijímání prosíme, aby „moc této svátosti [...] pronikla naše tělo

¹⁸ Srov. TRIDENTSKÝ KONCIL. sess. XIV, *Doctrina de sacramento extremae unctionis*, cap. 2. DS 1696.

¹⁹ Sv. AUGUSTIN. *Epistulae* 130, VI, 13. PL 33, 499.

²⁰ Srov. sv. AUGUSTIN. *De Civitate Dei* 22, 8, 3. PL 41, 762–763.

i duši“.²¹ Při slavnostní liturgii Velkého pátku se předkládá výzva: „Modleme se k našemu všemohoucímu Otci za všechny lidi. [...] kéž dá nemocným zdraví.“²² Mezi nejvýznamnější texty patří modlitba při žehnání oleje nemocných. Prosíme při ní Boha, aby vylil své svaté požehnání: „kéž podle tvé vůle užíváme tohoto oleje k mazání nemocných, abys jim dal zdraví těla i duše, abys utišil jejich bolest, v slabosti je posilnil, vyléčil jejich nemoc“.²³

Podobné výrazy čteme i ve východních obřadech pomazání nemocných. Připomeňme jen některé nejvýznamnější. V byzantském obřadu se při pomazání nemocných modlí: „Otče svatý, lékaři duše i těla, který jsi poslal svého jednorozeného Syna Ježíše Krista, aby vyléčil každou nemoc a vysvobodil nás ze smrti, pro milost tvého Krista, uzdrav i tohoto svého služebníka od choroby těla i ducha, která ho sužuje.“²⁴ V koptském obřadu vzýváme Pána, aby požehnal olej, aby všichni, kdo jím budou pomazáni, mohli získat zdraví ducha i těla. Při pomazání nemocného potom kněží, po připomínce Ježíše Krista, který byl poslán na svět, „aby uzdravil všechny nemoci a vysvobodil ze smrti“, prosí Boha, aby „uzdravil nemocného od chorob těla a vedl ho po přímé cestě.“²⁵

5. „Dar uzdravování“ v současné době

Během staletí církevních dějin nechyběli svatí divotvůrci, kteří konali zázračná uzdravení. Tento jev se neomezil jen na apoštolskou dobu. Takzvaný „dar uzdravování“, k němuž je nyní vhodné poskytnout některá doktrinální objasnění, nepatří mezi tyto divotvorné jevy. Otázka se týká spíše modlitebních shromáždění organizovaných s výslovným cílem získat zázračná uzdravení pro přítomné nemocné, nebo se týká modliteb za uzdravení na závěr eucharistického přijímání konaných za stejným účelem.

Pokud jde o uzdravení spojovaná s místy modlitby (poutní místa, poblíž ostatků mučedníků nebo jiných svatých atd.), i o nich jsou v dějinách církve hojná svědectví. Ve starověku a ve středověku přispěla k popularizaci poutí do některých svatyň, které se proslavily i z tohoto důvodu, jako je např. sv. Martin z Tours, katedrála sv. Jakuba v Compostele a mnoho jiných. I dnes se děje totéž, jako např. v Lurdech už více než jedno století. Takováto uzdravení však nezahrnují „dar uzdravování“, protože se netýkají případného nositele takového daru, ale je třeba je brát v úvahu při doktrinálním posuzování zmíněných modlitebních setkání.

Pokud jde o modlitební setkání s cílem dosáhnout uzdravení – i když ne primární cíl, pak aspoň určující pro jejich plánování – je vhodné rozlišovat mezi setkáními, která navozují myšlenku na přítomnost „daru uzdravování“, ať už pravého nebo zdánlivého, a ostatními bez souvislosti s tímto darem. Aby se dalo mluvit o případném charismatu, je třeba, aby rozhodujícím pro účinnost modlitby bylo

---

²¹ *Missale Romanum*. Ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, Auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, Editio typica altera, Typis Polyglottis Vaticanis, MCMLXXV, s. 563.

²² *Český misál*. Přímluva č. 10, s. 239.

²³ *Obřady pomazání nemocných a péče o nemocné*, č. 75, s. 41.

²⁴ GOAR J. *Euchologion sive Rituale Graecorum*, Venetiis 1730 (Graz 1960), s. 338.

²⁵ DENZINGER H. *Ritus Orientalium in administrandis Sacramentis*, svazky I-II, Würzburg 1863 (Graz 1961), svazek II, s. 497–498.

vystupování jedné nebo několika osob či určité kvalifikované kategorie, jako jsou např. vedoucí skupiny, která shromáždění organizuje. Pokud nemají souvislost s „darem uzdravování“, jsou celebrace uvedené v liturgických knihách a slavené podle liturgických norem samozřejmě povolená a mnohdy vhodná, jako je např. mše svatá za nemocné. Nerespektují-li liturgické normy, nejsou legitimní.

Na poutních místech jsou rovněž časté celebrace, které samy o sobě specificky nesměřují k získání milosti uzdravení od Boha, ale kde získat uzdravení patří mezi důležitou součástí intencí organizátorů i účastníků. Za tímto účelem se konají liturgická slavení (např. výstav Nejsvětější svátosti s požehnáním) nebo neliturgické úkony, které patří k lidové zbožnosti podporované církví, jako je slavnostní modlitba růžence. I tato slavení jsou legitimní, pokud se nenaruší jejich autentický smysl. Například by se nemělo klást na první místo přání dosáhnout uzdravení nemocných a přitom ztratit vlastní cíl výstavu Nejsvětější svátosti, který „přivádí věřící k poznání podivuhodné přítomnosti Krista ve svátosti a vybízí ke sjednocení srdce s ním. Toto sjednocení pak dosahuje vrcholu ve svátostném přijímání“.²⁶

„Dar uzdravování“ nelze připisovat nějaké určité skupině věřících. Je zcela jasné, že sv. Pavel, když hovoří o různých darech v 1 Kor 12, nepřipisuje „dary uzdravování“ nějaké zvláštní skupině – ani apoštolům, ani prorokům, ani učitelům, anebo těm, kteří řídí, či někomu jinému. Rozdělování charismat má zcela jinou logiku: „To všechno působí jeden a týž Duch. On vhodně přiděluje každému zvlášť, jak chce“ (1 Kor 12, 11). Bylo by tedy naprostou svévolí, kdyby se na modlitebních setkáních organizovaných s cílem dosáhnout uzdravení připisoval „dar uzdravování“ určité kategorii účastníků, např. vedoucím skupiny. Nezbyvá než se odevzdat svobodně vůli Ducha Svatého, který některým dává zvláštní dar uzdravování, aby projevil sílu milosti Zmrtvýchvstalého. Na druhé straně ani ty nejintenzivnější modlitby nedosáhnou uzdravení všech nemocí. Tak se sv. Pavel musí naučit od Pána, že „stačí ti moje milost, protože síla se tím zřejměji projeví ve slabosti“ (2 Kor 12, 9), i to, že smyslem snášených utrpení může být doplňování na vlastním těle toho, „co zbývá vytrpět (do plné míry) Kristových útrap“ (Kol 1, 24).

II. DISCIPLINÁRNÍ NAŘÍZENÍ

Čl. 1 – Každému věřícímu je dovoleno modlit se k Bohu, aby dosáhl uzdravení. Pokud se však takové modlitby konají v kostele nebo na jiném posvátném místě, je vhodné, aby byly vedeny vysvěceným služebníkem.

Čl. 2 – Modlitby za uzdravení se označují jako liturgické, pokud jsou začleněny do liturgických knih schválených příslušnou církevní autoritou. Jinak jsou neliturgické.

Čl. 3 – § 1. Liturgické modlitby za uzdravení se slaví podle předepsaného obřadu a v posvátných oděvech označených v *Ordo benedictionis infirmorum* v *Rituale Romanum*.²⁷

²⁶ *Svaté přijímání a úcta eucharistie mimo mši*, č. 82. Praha: Liturgický institut, 2000, s. 54.

²⁷ Srov. *Rituale Romanum. De Benedictionibus*, č. 290–320.

§ 2. Biskupské konference mohou v souladu s ustanovením v *Praenotanda*, V., *De aptationibus quae Conferentiae Episcoporum competunt*²⁸ téhož *Rituale Romanum* vykonat úpravy v obřadu požehnání nemocných, pokud je považují za pastoračně vhodné nebo potřebné a po předchozím přezkoumání Apoštolským stolcem.

Čl. 4 - § 1. Diecézní biskup²⁹ má právo vydat pro svou církev normy liturgických slavení pro uzdravení, v souladu s kán. 838, § 4.

§ 2. Ti, kdo se starají o přípravu takovýchto liturgických slavení, musí při jejich konání tyto normy dodržovat.

§ 3. Povolení pro takováto slavení musí být výslovné, i když je organizují a účastní se jich biskupové nebo kardinálové. Pokud je k tomu správný a přiměřený důvod, má diecézní biskup právo dát jinému biskupovi zákaz.

Čl. 5 - § 1. Neliturgické modlitby za uzdravení se uskutečňují odděleně od liturgických slavení jako setkání modlitby a četby Božího slova, přičemž stále platí povinnost dohledu místního ordináře podle ustanovení kán. 839, § 2.

§ 2. Je třeba se důsledně vyhýbat záměně volných neliturgických modliteb za přesně stanovená liturgická slavení.

§ 3. Je kromě toho třeba, aby v jejich průběhu nedocházelo, především ze strany toho, kdo je vede, k projevům hysterie, strojenosti, teatrálnosti anebo senzacechtivosti.

Čl. 6 - Používání sdělovacích prostředků, zvláště televize, během liturgických či neliturgických modliteb za uzdravení je podřízeno dohledu diecézního biskupa v souladu s ustanovením kán. 823 a norem stanovených Kongregací pro nauku víry ve směrnici z 30. března 1992.³⁰

Čl. 7 - § 1. Při platnosti výše uvedeného ustanovení v čl. 3 a zachovávání služeb pro nemocné stanovených v liturgických knihách se nemají liturgické a neliturgické modlitby za uzdravení zavádět do slavení Nejsvětější eucharistie, svátostí a liturgie hodin.

§ 2. Při slaveních, o nichž pojednává § 1, se dává možnost zařadit zvláštní intence za uzdravení nemocných do všeobecných modliteb „věřících“, pokud tvoří jejich stanovenou součást.

---

²⁸ *Tamtéž*, č. 39.

²⁹ A jemu na roveň postavení, srov. CIC, kán. 381, § 2.

³⁰ Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Směrnice o některých aspektech používání nástrojů společenské komunikace při prosazování nauky víry* (30. března 1992), Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1992.

Čl. 8 – § 1. Služba exorcismu se má vykonávat v přísné závislosti na diecézním biskupovi podle ustanovení kán. 1172, podle Dopisu Kongregace pro nauku víry z 29. září 1985³¹ a podle *Rituale Romanum*.³²

§ 2. Modlitby exorcismu obsažené v *Rituale Romanum* musí zůstat odděleny od liturgických i neliturgických slavení pro uzdravení.

§ 3. Je přísně zakázáno včleňovat takovéto modlitby exorcismu do slavení mše svaté, svátostí a liturgie hodin.

Čl. 9 – Ti, kdo vedou liturgická i neliturgická slavení za uzdravení, se mají snažit zachovávat ve shromáždění ovzduší pokojné zbožnosti a mají být patřičně rozvázní, pokud mezi přítomnými dojde k uzdravení. Po skončeném slavení mohou se vši jednoduchostí a přesností shromáždit případná svědectví, aby tento fakt předložili příslušné církevní autoritě.

Čl. 10 – Diecézní biskup má ze své autority povinnost zasáhnout, pokud se prokáže zneužití při liturgických i neliturgických slaveních za uzdravení, v případě zjevného pohoršení pro společenství věřících anebo pokud se závažně nedodrží liturgické a disciplinární normy.

Papež Jan Pavel II. schválil při audienci udělené podepsanému prefektovi předloženou směrnici, o níž bylo rozhodnuto na řádném zasedání této kongregace, a nařídil její zveřejnění.

Řím, sídlo Kongregace pro nauku víry, 14. září 2000, o svátku Povýšení sv. Kříže.

✠ kard. JOSEPH RATZINGER
prefekt

✠ TARCISIO BERTONE, SDB
*emeritní arcibiskup z Vercelli,
sekretář*

---

³¹ Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. Epistula *Inde ab aliquot annis*, Ordinariis locorum missa: in mentem normae vigentes de exorcismis revocantur, 29 septembris 1985. AAS 77 (1985), s. 1169–1170.

³² Srov. *Rituale Romanum*. Ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, Auctoritate Ioannis Pauli II promulgatum, *De Exorcismis et Supplicationibus quibusdam*, Editio typica, Typis Vaticanis MIM, *Praenotanda*, č. 13–19.